

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 1. júla 2008*

Vo veci C-49/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Dioikitiko Efeteio Athinon (Grécko) z 21. novembra 2006 a doručený Súdnemu dvoru 5. februára 2007, ktorý súvisí s konaním:

Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE)

proti

Elliniko Dimosio,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts a A. Tizzano, sudcovia J. N. Cunha Rodrigues, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, J. Klučka (spravodajca), T. von Danwitz, A. Arabadjiev a C. Toader,

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: L. Hewlett, hlavná referentka,

* Jazyk konania: gréčtina.

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 82 ES a 86 ES.

- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE) (Grécka motocyklová federácia, ďalej len „MOTOE“) a Elliniko Dimosio (Helénska republika), ktorého predmetom je finančné odškodnenie nemajetkovej ujmy, ktorú MOTOE údajne utrpela z dôvodu implicitného zamietnutia Elliniko Dimosio udeliť jej povolenie na organizovanie motocyklových pretekov.

Právny rámec

- 3 Podľa článku 49 gréckeho zákona o cestnej premávke v znení vyplývajúcom zo zákona č. 2696/1999 (FEK A' 57) platí:

„1. Preteky... motocyklov a mopedov sa môžu konať na verejných alebo súkromných komunikáciách a priestranstvách len na základe povolenia.

2. Povolenie uvedené v predchádzajúcom odseku udeľuje:

...

- c) pre všetky preteky... motocyklov a mopedov minister verejného poriadku alebo ním poverené orgány po vydaní súhlasného stanoviska právnickej osoby, ktorá v Grécku oficiálne zastupuje... Medzinárodnú motocyklovú federáciu [(ďalej len „FIM“)]“.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 4 MOTOE je neziskovým súkromno-právnym združením, ktorého predmetom činnosti je organizovanie motocyklových pretekov v Grécku. Jeho členmi sú rôzne regionálne motocyklové kluby.
- 5 Toto združenie podalo 13. februára 2000 príslušnému ministrovi žiadosť o získanie povolenia organizovať preteky v rámci panhelénskeho pohára MOTOE podľa programu, ktorý bol priložený k tejto žiadosti.
- 6 V súlade s článkom 49 ods. 2 gréckeho zákona o cestnej premávke bol tento program postúpený na Elliniki Leschi Aftokinitou kai Perigiseon (Grécky automobilový a turistický klub, ďalej len „ELPA“), právnickú osobu, neziskové združenie, ktoré zastupuje v Grécku FIM, na vydanie požadovaného súhlasného stanoviska.

- 7 Listom zo 16. marca 2000 ELPA požiadal MOTOE, aby mu pre každé plánované preteky oznámila dva mesiace pred ich uskutočnením ich špecifické pravidlá, aby bolo možné skontrolovať zoznam účastníkov, trať alebo pretekársky okruh, na ktorom sa majú preteky uskutočniť, prijaté bezpečnostné opatrenia, a všeobecne preveriť, či sa preteky uskutočnia za úplnej bezpečnosti. Ďalej ELPA žiadal, aby kluby organizujúce preteky predložili kópie svojich stanov na Ethniki Epitropi Agonon Motosykletas (národná komisia pre motocyklové preteky, ďalej len „ETHEAM“), ktorú zriadil ELPA, a poveril ju organizáciou a kontrolou motocyklových pretekov.
- 8 Žiadosťou č. 28 z 5. mája 2000 adresovanou na príslušné ministerstvo MOTOE zopakovala svoju žiadosť o udelenie povolenia uskutočniť šesť pretekov pre šesť klubov v období od 9. júla do 26. novembra 2000. V prílohe k tejto žiadosti pripojila špecifické pravidlá týkajúce sa priebehu pretekov, ako aj kópie stanov týchto klubov. Táto žiadosť bola odovzdaná aj na ELPA na účely vydania súhlasného stanoviska, pokiaľ ide o uskutočnenie uvedených pretekov.
- 9 ELPA a ETHEAM zaslali na MOTOE dokument, ktorý poukazoval na určité pravidlá týkajúce sa organizovania motocyklových pretekov v Grécku. V tomto dokumente sa najmä upresňuje, že ETHEAM vyhlasuje majstrovstvá, poháre a ceny organizované v rámci motocyklových pretekov na základe poverenia ELPA, ktorý je v Grécku na základe zákona jediným zástupcom FIM. Ak si nejaký organizátor alebo klub spĺňajúci požiadavky potrebné na organizovanie a uskutočnenie pretekov želá vyhlásiť pohár alebo osobitnú cenu, musí podľa tohto dokumentu na ETHEAM predložiť predmetný oznam. ETHEAM vydá rozhodnutie po posúdení podmienok oznamu, pričom tiež stanoví podmienky uskutočnenia pretekov v súlade s medzinárodnými a vnútroštátnymi predpismi. Na vydanie súhlasného stanoviska na účely organizovania pretekov vrátane organizovania pohára alebo ceny musí každý organizátor poverený organizovaním jedného z týchto podujatí splniť podmienky stanovené vo vnútroštátnom kódexe motocyklových pretekoch a v obežníkoch ETHEAM. ELPA a ETHEAM taktiež pripomenuli MOTOE, že ak organizátor žiada v priebehu roka vyhlásenie dodatočných pretekov, termíny týchto pretekov nesmú kolidovať s už naplánovanými pretekami v záujme ochrany ako pretekárov, tak aj organizátorov. Z tohto dôvodu musia byť programy pretekov pripravovaných na rok 2001 predložené na ELPA a ETHEAM najneskôr 15. septembra 2000.

- 10 V odpovedi na žiadosť MOTOE týkajúcej sa získania informácií o vybavovaní jej žiadostí o povolenie jej príslušné ministerstvo v auguste 2000 oznámilo, že mu nebol doručený žiadny dokument ELPA, ktorý by obsahoval súhlasné stanovisko v zmysle článku 49 gréckeho zákona o cestnej premávke.
- 11 Tvrdiac protiprávnosť tohto implicitného zamietnutia, MOTOE podala žalobu na Dioikitiko Protodikeio Athinon (správny súd prvého stupňa v Aténach) s cieľom získať finančné odškodnenie vo výške 5 000 000 GRD za nemajetkovú ujmu, ktorú údajne utrpela z dôvodu, že jej nebolo umožnené zorganizovať predmetné preteky.
- 12 MOTOE tvrdí, že článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke je v rozpore s ústavnou zásadou neustrannosti správnych orgánov, ako aj s článkami 82 ES a 86 ods. 1 ES z dôvodu, že sporné vnútroštátne ustanovenie umožňuje, aby ELPA, ktorý sám organizuje motocyklové preteky, zaviedol v tejto oblasti monopol a zneužíval ho.
- 13 ELPA vstúpil do konania pred Dioikitiko protodikeio Athinon ako vedľajší účastník konania na podporu návrhov Elliniko Dimosio. ELPA k svojmu vyjadreniu vedľajšieho účastníka konania priložil najmä svoje stanovky združenia založeného v roku 1924 a svoju ročenku za rok 2000 týkajúcu sa motocyklových pretekov, ktorú uverejnila ETHEAM. Táto ročenka obsahuje obežníky ETHEAM na uvedený rok 2000 týkajúce sa najmä dokladov, ktoré účastníci musia predložiť na účely získania povolenia, pravidiel pretekov, ktoré treba predložiť, určenia poplatkov, ktoré sa majú zaplatiť, a iných otázok finančnej povahy. Táto ročenka obsahuje okrem iného Ethikos Athlitikos Kanonismos Motosikletas (vnútroštátny predpis týkajúci sa motocyklového športu, ďalej len „EAKM“).

14 Pokiaľ ide o EAKM, je potrebné uviesť:

- článok 10.7 tohto predpisu stanovuje, že každé športové podujatie, ktoré zahŕňa preteky v rámci majstrovstiev, pohárov alebo cien ELPA a ETHEAM, možno spojiť s obchodnou reklamou sponzora uvedeného v názve alebo iných titulkoch pretekov, ale len po súhlasnom stanovisku ELPA a ETHEAM,

- článok 60.6 EAKM stanovuje, že počas trvania športových podujatí sa môže reklama umiestniť na oblečenie pretekárov a ich prilby pod podmienkou, že tým nebudú dotknuté ich technické vlastnosti, a na motocykle. V rýchlostných pretekoch a v motokrose organizovaných v rámci majstrovstiev, pohárov a cien ETHEAM a ELPA organizátori nie sú bez súhlasu účastníka oprávnení nariadiť, aby pretekár, spolujazdec alebo motocykel robil reklamu akémukoľvek výrobku. Ak je však uplatniteľná zmluva o sponzorstve uzatvorená ETHEAM a ELPA, pretekári, spolujazdci a motocykle sú povinní dodržiavať podmienky tejto zmluvy,

- podľa znenia článku 110.1 EAKM, „[o]rganizátor [motocyklových pretekov] je povinný, priamo alebo prostredníctvom príslušného dozorného orgánu [teda ELPA a ETHEAM] zabezpečiť poistenie športového podujatia, ktoré musí zahŕňať jeho zodpovednosť, zodpovednosť konštruktérov, pretekárov, spolujazdcov... pre prípad nehôd a škôd spôsobených tretím osobám počas pretekov a skúšobných jazd.“

15 Dioikitiko Protodikeio Athinon zamietol žalobu MOTOE najmä z dôvodu, že článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke umožňuje zabezpečiť dodržiavanie medzinárodných pravidiel upravujúcich bezpečné organizovanie motocyklových pretekov a že MOTOE netvrdila, že toto ustanovenie vedie k dominantnému postaveniu na spoločnom trhu, ani že toto ustanovenie môže mať vplyv na obchod medzi členskými štátmi a ani že ELPA zneužil takéto postavenie.

16 MOTOE podala proti tomuto rozsudku odvolanie na Dioikitiko Efeteio Athinon, ktorý najskôr uvádza, že činnosti ELPA sa neobmedzujú len na čisto športovú oblasť, teda právomoc, ktorú mu priznáva článok 49 zákona o cestnej premávke, pretože vykonáva aj činnosti, ktoré vnútroštátny súd kvalifikuje ako „hospodárske“, pozostávajúce z uzatvárania sponzorských, reklamných a poisťných zmlúv. Dioikitiko Efeteio Athinon sa v dôsledku toho pýta, či sa ELPA môže kvalifikovať ako podnik v zmysle práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, najmä článkov 82 ES a 86 ES tak, aby sa na neho vzťahoval zákaz zneužitia dominantného postavenia. Vnútroštátny súd podávajúci návrh na začatie prejudiciálneho konania vykladá článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke v tom zmysle, že ELPA je jedinou právnickou osobou oprávnenou vydávať súhlasné stanovisko ku každej žiadosti podanej na účely organizovania motocyklových pretekov. Zdôrazňuje skutočnosť, že toto združenie je súčasne poverené organizovaním pretekov a určovaním cien, ako aj uvedenými hospodárskymi činnosťami.

17 Dioikitiko Efeteio Athinon ďalej uvádza, že žiadatelia, ktorým je zamietnuté povolenie organizovať motocyklové preteky v dôsledku nezískania súhlasného stanoviska ELPA, nemajú k dispozícii žiadny vnútroštátny opravný prostriedok proti takémuto rozhodnutiu. Nie je totiž stanovené, že odmietnutie ELPA vydať súhlasné stanovisko musí byť odôvodnené, a ani v prípade, že odmietnutie vydať povolenie príslušným ministerstvom je predmetom žaloby na súde z dôvodu nedostatku odôvodnenia a žalobe sa vyhovie, grécke právo nestanovuje, že žiadateľovi sa povolenie prizná. Okrem toho ELPA nepodlieha žiadnej kontrole ani žiadnemu hodnoteniu, čo sa týka uplatňovania výsady, ktorú jej priznáva článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke. Tieto okolnosti stavajú každú osobu, ktorá pochádza z iného členského štátu Európskej únie a chce organizovať motocyklové preteky v Grécku, pred hotovú skutočnosť.

18 Za týchto okolností Dioikitiko Efeteio Athinon rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 82 ES a 86 ES vykladať v tom zmysle, že do ich pôsobnosti sa zahŕňajú aj činnosti právnickej osoby, ktorá má postavenie národného zástupcu [FIM] a ktorá vykonáva hospodárske činnosti opísané vyššie uzatváraním zmlúv

o sponzorstve, reklame a poistení v rámci motoristických športových podujatí, ktoré organizuje?

2. V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, je [článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke zlučiteľný] s uvedenými ustanoveniami Zmluvy ES v tom zmysle, že vyššie uvedenej právnickej osobe priznáva právomoc vydávať súhlasné stanovisko, pokiaľ ide o organizovanie motoristických pretekov, aby príslušný vnútroštátny verejný orgán (v prejednávacom prípade ministerstvo verejného poriadku) mohol udeliť povolenie na organizovanie týchto pretekov bez toho, aby táto právomoc podliehala obmedzeniam, povinnostiam alebo kontrole?“

O prejudiciálnych otázkach

19 Svojimi otázkami, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právnická osoba, neziskové združenie, ako je ELPA, spadá do pôsobnosti článkov 82 ES a 86 ES, pokiaľ jej činnosti nepozostávajú len z účasti na administratívnych rozhodnutiach povoľujúcich organizovanie motocyklových pretekov, ale aj z toho, že organizuje takéto preteky a v rámci toho uzatvára zmluvy o sponzorstve, reklame, ako aj poistení, a či týmto ustanoveniam Zmluvy odporuje pravidlo, aké stanovuje článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke v rozsahu, v akom priznáva takémuto združeniu právomoc vydávať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania týchto pretekov bez toho, aby táto právomoc podliehala obmedzeniam, povinnostiam alebo kontrole.

20 V tejto súvislosti je potrebné po prvé pripomenúť, že právo Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže sa týka činností podnikov (rozsudky zo 16. novembra 1977, GB-Inno-BM, 13/77, Zb. s. 2115, bod 31, a z 11. decembra 2007, ETI a i., C-280/06, Zb. s. I-10893, bod 38 a citovaná judikatúra). Presnejšie, článok 82 ES sa uplatňuje na podniky s dominantným postavením.

- 21 Aj keď Zmluva nedefinuje pojem podniku, Súdny dvor opakovane rozhodol, že pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od jeho právnej formy a spôsobu jeho financovania (rozsudky z 23. apríla 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Zb. s. I-1979, bod 21, a zo 16. marca 2004, AOK Bundesverband a i., C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, Zb. s. I-2493, bod 46).
- 22 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že hospodárskou činnosťou je akákoľvek činnosť pozostávajúca z ponúkania tovarov alebo služieb na danom trhu (pozri najmä rozsudky z 18. júna 1998, Komisia/Taliansko, C-35/96, Zb. s. I-3851, bod 36, a z 12. septembra 2000, Pavlov a i., C-180/98 až C-184/98, Zb. s. I-6451, bod 75). Pokiaľ je táto podmienka splnená, okolnosť, že činnosť sa týka športu, nevyklučuje uplatnenie pravidiel Zmluvy (rozsudky z 12. decembra 1974, Walrave a Koch, 36/74, Zb. s. 1405, bod 4, a z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 73), medzi ktoré patria pravidlá upravujúce právo hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júna 2006, Meca-Medina a Majcen/Komisia, C-519/04 P, Zb. s. I-6991, body 22 a 28).
- 23 Ako sa uvádza v návrhu na začatie prejudiciálneho konania a ako sa aj potvrdilo na pojednávaní pred Súdnym dvorom, ELPA organizuje v spolupráci s ETHEAM motocyklové preteky v Grécku a v tomto rámci uzatvára zmluvy o sponzorstve, reklame a poistení určené na komerčné využitie týchto pretekov. Pre ELPA uvedené činnosti predstavujú zdroj príjmov.
- 24 Podľa judikatúry Súdneho dvora činnosti, ktoré spadajú pod výkon výsadných práv verejnej moci, nemajú hospodársky charakter odôvodňujúci uplatnenie pravidiel Zmluvy v oblasti hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. januára 1994, SAT Fluggesellschaft, C-364/92, Zb. s. I-43, body 30 a 31).

25 Čo sa týka prípadného vplyvu výkonu výsadných práv verejnej moci na kvalifikáciu právnickej osoby, akou je ELPA, ako podniku v zmysle práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, je potrebné zdôrazniť, ako to urobila generálna advokátka v bode 49 svojich návrhoch, že okolnosť, že subjekt pri výkone časti svojich činností má výsadné práva verejnej moci, sama osebe nebráni tomu, aby bol kvalifikovaný ako podnik v zmysle práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže pre zvyšnú časť jeho hospodárskych činností (rozsudok z 24. októbra 2002, *Aéroports de Paris/Komisia*, C-82/01 P, Zb. s. I-9297, bod 74). Kvalifikovanie činnosti ako spadajúcej do výkonu výsadných práv verejnej moci alebo ako hospodárskej činnosti sa totiž musí uskutočniť zvlášť pre každú činnosť, ktorú daný subjekt vykonáva.

26 V prejednávacom prípade je potrebné rozlišovať účasť právnickej osoby, akou je ELPA, na rozhodovacom procese verejných orgánov a hospodárske činnosti vykonávané tou istou právnickou osobou, akými sú organizovanie a komerčné využitie motocyklových pretekov. Z toho vyplýva, že právomoc takej právnickej osoby vydávať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania pretekov nebráni tomu, aby sa považovala za podnik v zmysle práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o vyššie uvedené hospodárske činnosti.

27 Čo sa týka vplyvu, aký môže mať na túto kvalifikáciu skutočnosť, že cieľom klubu ELPA nie je dosahovanie zisku, treba uviesť, že v rozsudku z 10. januára 2006, *Cassa di Risparmio di Firenze a i.* (C-222/04, Zb. s. I-289, body 122 a 123), Súdny dvor upresnil, že skutočnosť, že tovary alebo služby nie sú ponúkané s cieľom zisku, nebráni tomu, aby sa subjekt vykonávajúci tieto činnosti na trhu považoval za podnik, pokiaľ táto ponuka konkuruje ponuke iných subjektov, ktorých cieľom je zisk.

28 Tak je to aj v prípade činností vykonávaných právnickou osobou, akou je ELPA. Skutočnosť, že MOTOE, žalobkyňa vo veci samej, je sama neziskovým združením, nemá z tohto hľadiska vplyv na kvalifikáciu právnickej osoby, akou je ELPA, ako podniku. Na jednej strane nie je vylúčené, že v Grécku okrem združení, ktorých činnosť pozostáva z organizovania a komerčného využitia motocyklových pretekov bez toho, aby sledovali cieľ dosiahnuť zisk, existujú združenia, ktoré vykonávajú

túto činnosť s cieľom zisku a ktoré s klubom ELPA hospodársky súťažia. Na druhej strane sa neziskové združenia ponúkajúce tovary alebo služby na danom trhu môžu vzájomne nachádzať v súťažnom vzťahu. Úspech alebo hospodárske prežitie takých združení totiž z dlhodobého hľadiska závisí od ich schopnosti presadiť na danom trhu plnenie, ktoré ponúkajú, na úkor plnení ponúkaných inými subjektmi.

- 29 V dôsledku toho sa právnická osoba, akou je ELPA, musí považovať za podnik v zmysle práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže. Na to, aby sa na ňu vzťahoval článok 82 ES, je však okrem toho potrebné, aby mala dominantné postavenie na spoločnom trhu alebo jeho podstatnej časti.
- 30 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v rámci konania podľa článku 234 ES, ktoré spočíva na jednoznačnom rozdelení úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, je pre posúdenie konkrétneho skutkového stavu príslušný vnútroštátny súd (rozsudok zo 14. februára 2008, Varec, C-450/06, Zb. s. I-581, bod 23). Súdny dvor však v duchu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom s cieľom dať užitočnú odpoveď môže vnútroštátnemu súdu poskytnúť všetky informácie, ktoré považuje za nevyhnutné.
- 31 Predtým, ako bude možné posúdiť, či právnická osoba, akou je ELPA, má dominantné postavenie v zmysle článku 82 ES, je potrebné vymedziť predmetný trh so zreteľom na dotknutý výrobok alebo službu, ako aj zo zemepisného hľadiska (rozsudok zo 14. februára 1978, United Brands a United Brands Continentaal/Komisia, 27/76, Zb. s. 207, bod 10).
- 32 Podľa ustálenej judikatúry na účely uplatnenia článku 82 ES predmetný trh s výrobkom alebo službou zahŕňa výrobky alebo služby, ktoré sa môžu vzájomne nahradiť alebo dostačujúco zameniť nielen so zreteľom na ich objektívne vlastnosti, na základe ktorých sú zvlášť spôsobilé uspokojiť trvalé potreby spotrebiteľov, ale aj so zreteľom na podmienky hospodárskej súťaže, ako aj na štruktúru dopytu a ponuky na predmetnom trhu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. decembra 1980, L'Oréal,

31/80, Zb. s. 3775, bod 25; z 9. novembra 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija*, 322/81, Zb. s. 3461, bod 37, a z 3. júla 1991, *AKZO/Komisija*, C-62/86, Zb. s. I-3359, bod 51).

33 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že činnosti, ktoré vykonáva ELPA, pozostávajú jednak z organizovania motocyklových pretekov a jednak z ich komerčného využitia prostredníctvom uzatvárania zmlúv o sponzorstve, reklame a poistení. Tieto dva druhy činností sa nemôžu vzájomne zameniť, ale skôr majú charakter funkčného doplnenia.

34 Pokiaľ ide o vymedzenie dotknutého trhu zo zemepisného hľadiska, to závisí tak ako vymedzenie trhu s výrobkami alebo službami od posúdenia hospodárskej povahy. Trh zo zemepisného hľadiska je možné definovať ako územie, na ktorom sa všetky hospodárske subjekty nachádzajú v podobných podmienkach hospodárskej súťaže, pokiaľ presne ide o dotknuté výrobky alebo služby. Z tohto hľadiska nie je nevyhnutné, aby objektívne podmienky hospodárskej súťaže medzi subjektmi boli úplne rovnorodé. Stačí, ak sú podobné alebo dostatočne rovnorodé (pozri v tomto zmysle rozsudok *United Brands a United Brands Continentaal/Komisija*, už citovaný, body 44 a 53). Okrem toho tento trh môže byť obmedzený na jediný členský štát (pozri v tomto zmysle rozsudok *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisija*, už citovaný, bod 28).

35 Ako je uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania a ako sa potvrdilo na pojednávaní pred Súdny dvorom, činnosti, ktoré vykonáva ELPA, sa obmedzujú na grécke územie. Územie jedného členského štátu však môže predstavovať podstatnú časť spoločného trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. júna 1991, *ERT*, C-260/89, Zb. s. I-2925, bod 31). Vnútroštátnemu súdu však prislúcha, aby preveril, či je v spore vo veci samej splnené kritérium týkajúce sa podobných alebo dostatočne rovnorodých podmienok hospodárskej súťaže.

36 Na takto vymedzenom trhu musí vnútroštátny súd tiež posúdiť, či ELPA má dominantné postavenie.

- 37 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že pojem „dominantné postavenie“ uvedený v článku 82 ES sa týka takého silného ekonomického postavenia podniku, ktoré mu umožňuje brániť zachovaniu účinnej hospodárskej súťaže na relevantnom trhu tým, že mu dáva možnosť správať sa v značnej miere nezávisle od svojich konkurentov, zákazníkov a napokon aj spotrebiteľov (rozsudky United Brands a United Brands Continentaal/Komisia, už citovaný, bod 65; z 13. februára 1979, Hoffmann-La Roche/Komisia, 85/76, Zb. s. 461, bod 38; Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisia, už citovaný, bod 30).
- 38 Je potrebné dodať, že podnik sa môže dostať do takéhoto postavenia, keď sú mu priznané osobitné alebo výlučné práva, ktoré mu umožňujú určiť, či a prípadne za akých podmienok môžu iné podniky vstúpiť na predmetný trh a vykonávať na tomto trhu ich činnosti.
- 39 Ešte je potrebné pripomenúť, že pravidlo, aké uvádza článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke môže porušiť článok 82 ES len v prípade, že je ním ovplyvnený obchod medzi členskými štátmi. Ako pripomenula generálna advokátka v bodoch 63 a 64 svojich návrhov, obchod medzi členskými štátmi sa považuje za ovplyvnený len vtedy, keď sa dá na základe súboru objektívnych skutkových a právnych okolností s dostatočnou pravdepodobnosťou predpokladať, že príslušné správanie by mohlo mať priamy či nepriamy, skutočný či potenciálny vplyv na obchod medzi členskými štátmi, a to takým spôsobom, že je možné sa obávať, že bude brániť vytvoreniu jednotného trhu medzi členskými štátmi (rozsudok z 25. októbra 2001, Ambulanz Glöckner, C-475/99, Zb. s. I-8089, bod 48). Výlučne hypotetické alebo špekulatívne účinky, ktoré môže mať správanie podniku v dominantnom postavení, nespĺňajú toto kritérium. Rovnako účinok na obchod v rámci Spoločenstva nemôže byť bezvýznamný (rozsudky z 21. januára 1999, Bagnasco a i., C-215/96 a C-216/96, Zb. s. I-135, bod 60, a Ambulanz Glöckner, už citovaný, bod 48).
- 40 Ovplyvnenie obchodu v rámci Spoločenstva všeobecne vyplýva zo súhrnu viacerých faktorov, ktoré samostatne posudzované nie sú nutne určujúce (rozsudok z 15. decembra 1994, DLG, C-250/92, Zb. s. I-5641, bod 54).

- 41 Okrem toho posúdenie citeľného ovplyvnenia obchodu medzi členskými štátmi musí zohľadniť správanie predmetného dominantného podniku v rozsahu, v ktorom článku 82 ES odporuje každé správanie spôsobilé ovplyvniť slobodu obchodovania v tom zmysle, že môže poškodiť uskutočňovanie cieľov jednotného trhu medzi členskými štátmi, najmä oddeľovaním vnútroštátnych trhov alebo zmenou štruktúry hospodárskej súťaže na jednotnom trhu (rozsudok z 31. mája 1979, Hugin Kassaregister a Hugin Cash Registers/Komisia, 22/78, Zb. s. 1869, bod 17).
- 42 Skutočnosť, že cieľom správania podniku v dominantnom postavení je len uvádzanie výrobkov na trh v jedinom členskom štáte, nestačí na to, aby sa vylúčilo, že obchod medzi členskými štátmi môže byť ovplyvnený (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. decembra 2006, Cipolla a i., C-94/04 a C-202/04, Zb. s. I-11421, bod 45). Také správanie môže v skutočnosti mať za následok upevnenie oddelenia trhu na vnútroštátnej úrovni, čím bráni vzájomnému hospodárskemu prelínaniu trhov sledovanej Zmluvou (pozri analogicky rozsudok z 13. júla 2006, Manfredi a i., C-295/04 až C-298/04, Zb. s. I-6619, body 45 a 46).
- 43 Čo sa týka po druhej pôsobnosti článku 86 ES, odsek 1 tohto ustanovenia stanovuje, že členské štáty, pokiaľ ide o podniky, ktorým priznávajú osobitné alebo výlučné práva, neustanovia ani neponechajú v účinnosti opatrenia, ktoré sú v rozpore s pravidlami tejto zmluvy, najmä s pravidlami v oblasti hospodárskej súťaže. V tejto súvislosti treba uviesť, že právnická osoba, akou je ELPA, ktorej bola priznaná právomoc vydávať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania motocyklových pretekov, sa musí považovať za podnik, ktorému dotknutý členský štát priznal osobitné práva v zmysle článku 86 ods. 1 ES.
- 44 Článok 86 ods. 2 ES umožňuje členským štátom, aby podnikom, ktoré poverujú poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, priznali výlučné práva, ktoré môžu brániť uplatňovaniu pravidiel Zmluvy v oblasti hospodárskej súťaže v rozsahu, v akom obmedzenia hospodárskej súťaže, dokonca jej vylúčenie voči ostatným hospodárskym subjektom, sú nevyhnutné na zabezpečenie plnenia určitých úloh zverených podnikom, ktorým boli priznané výlučné práva (rozsudok z 19. mája 1993, Corbeau, C-320/91, Zb. s. I-2533, bod 14).

- 45 Čo sa týka organizovania a komerčného využitia motocyklových pretekov právnickou osobou, akou je ELPA, grécka vláda neuvádzala, že klub ELPA bol právnym aktom verejnej moci poverený vykonávaním týchto činností. Nie je teda potrebné preskúmať, či uvedené činnosti môžu predstavovať službu všeobecného hospodárskeho záujmu (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. marca 1974, BRT a Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, Zb. s. 313, bod 20, a z 11. apríla 1989, Saeed Flugreisen a Silver Line Reisebüro, 66/86, Zb. s. 803, bod 55).
- 46 Pokiaľ ide o právomoc vydávať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania motocyklových pretekov, tá síce vyplýva z právneho aktu verejnej moci, teda článku 49 gréckeho zákona o cestnej premávke, ale nemožno ju kvalifikovať ako hospodársku činnosť, ako aj uviedla generálna advokátka v bode 110 svojich návrhov.
- 47 Právnická osoba, ako je ELPA, sa teda nemôže považovať za podnik poverený službou všeobecného hospodárskeho záujmu v zmysle článku 86 ods. 2 ES.
- 48 Pokiaľ ide po tretie o otázku, či článku 82 ES a článku 86 ods. 1 ES odporuje vnútroštátna právna úprava, akou je článok 49 gréckeho zákona o cestnej premávke priznávajúca právnickej osobe, ako je ELPA, ktorá sama môže organizovať motocyklové preteky a komerčne ich využívať, právomoc vydávať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania takých pretekov bez toho, aby táto právomoc podliehala obmedzeniam, povinnostiam alebo kontrole, je potrebné pripomenúť, že samotná skutočnosť vytvorenia alebo posilnenia dominantného postavenia priznaním osobitných alebo výlučných práv v zmysle článku 86 ods. 1 nie je sama osebe nezlučiteľná s článkom 82 ES.
- 49 Členský štát však porušuje zákazy stanovené týmito dvoma ustanoveniami vtedy, ak uplatňovanie osobitných alebo výlučných práv, ktoré boli udelené podniku, samo osebe vedie predmetný podnik k zneužívaniu jeho dominantného postavenia alebo

ak tieto práva môžu vyvolať situáciu, ktorá tento podnik privedie k zneužitiu dominantného postavenia (rozsudky Höfner a Elser, už citovaný, bod 29; ERT, už citovaný, bod 37; z 10. decembra 1991, *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, Zb. s. I-5889, body 16 a 17, ako aj z 5. októbra 1994, *Centre d'insémination de la Crespelle*, C-323/93, Zb. s. I-5077, bod 18). V tejto súvislosti nie je nevyhnutné, aby k zneužitiu postavenia skutočne došlo (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. decembra 1997, *Job Centre*, C-55/96, Zb. s. I-7119, bod 36).

50 V každom prípade ide o porušenie článku 82 ES a článku 86 ods. 1 ES, pokiaľ opatrenie, ktoré možno pripísať členskému štátu a najmä ktorým priznáva osobitné alebo výlučné práva v zmysle posledného uvedeného ustanovenia, vytvára nebezpečenstvo zneužitia dominantného postavenia (pozri v tomto zmysle rozsudky ERT, už citovaný, bod 37; *Merci convenzionali porto di Genova*, už citovaný, bod 17, a z 31. januára 2008, *Centro Europa 7*, C-380/05, Zb. s. I-349, bod 60).

51 Systém nenarušenej hospodárskej súťaže, ako je stanovený v Zmluve, možno totiž zaručiť len vtedy, keď je medzi jednotlivými hospodárskymi subjektmi zabezpečená rovnosť príležitostí. Poveriť právnickú osobu, akou je ELPA, ktorá sama organizuje motocyklové preteky a komerčne ich využíva, úlohou poskytovať príslušnému správnomu orgánu súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania takých pretekov znamená *de facto* priznať jej právomoc určovať osoby oprávnené organizovať uvedené preteky, ako aj stanovovať podmienky, za ktorých sa uskutočňujú, a priznať tomuto subjektu zrejmu výhodu voči jeho súťažiteľom (pozri analogicky rozsudky z 19. marca 1991, *Francúzsko/Komisia*, C-202/88, Zb. s. I-1223, bod 51, a z 13. decembra 1991, *GB-Inno-BM*, C-18/88, Zb. s. I-5941, bod 25). Také právo teda môže podnik, ktorý ním disponuje, viesť k tomu, že zabráni prístupu iných subjektov na dotknutý trh. Táto situácia nerovnosti podmienok hospodárskej súťaže je okrem toho zvýraznená skutočnosťou, ktorá sa potvrdila na pojednávaní pred Súdnym dvorom, že keď ELPA organizuje alebo sa zúčastňuje na organizovaní motocyklových pretekov, nemusí získať žiadne súhlasné stanovisko na to, aby mu príslušný správny orgán udelil žiadané povolenie.

52 Okrem toho taká právna úprava, ktorá by právnickej osobe ako ELPA priznala právomoc vydať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania motocyklových pretekov bez toho, aby na základe tejto právnej úpravy

táto právomoc podliehala obmedzeniam, povinnostiam alebo kontrole, mohla by právnickú osobu poverenú vydávaním súhlasného stanoviska viesť k skresľovaniu hospodárskej súťaže zvýhodňovaním pretekov, ktoré ona organizuje alebo na ktorých organizácii sa zúčastňuje.

- 53 So zreteľom na predchádzajúce úvahy je potrebné na položené otázky odpovedať tak, že právnická osoba, ktorej činnosti pozostávajú nielen z účasti na prijímaní správnych rozhodnutí povoľujúcich organizáciu motocyklových pretekov, ale aj z toho, že organizuje takéto preteky a v rámci toho uzatvára zmluvy o sponzorstve, reklame a poistení, spadá do pôsobnosti článkov 82 ES a 86 ES. Týmto článkom odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá priznáva právnickej osobe, ktorá organizuje motocyklové preteky a v rámci toho uzatvára zmluvy o sponzorstve, reklame a poistení, právomoc vydávať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania takých pretekov bez toho, aby táto právomoc podliehala obmedzeniam, povinnostiam a kontrole.

O trovách

- 54 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Právnická osoba, ktorej činnosti pozostávajú nielen z účasti na prijímaní správnych rozhodnutí povoľujúcich organizáciu motocyklových pretekov, ale aj z toho, že organizuje takéto preteky a v rámci toho uzatvára zmluvy o sponzorstve,

reklame a poistení, spadá do pôsobnosti článkov 82 ES a 86 ES. Týmto článkom odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá priznáva právnickej osobe, ktorá organizuje motocyklové preteky a v rámci toho uzatvára zmluvy o sponzorstve, reklame a poistení, právomoc vydávať súhlasné stanovisko k žiadostiam o povolenie podaným na účely organizovania takých pretekov bez toho, aby táto právomoc podliehala obmedzeniam, povinnostiam a kontrole.

Podpisy